

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

zhaja vsak četrtik in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gid., za pol leta 1 gid. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Slovensko pevsko društvo.

Uže kot umetnost je petje nekaj ljubeznjivega, čarobnega in v nekšnem oziru vselej zmagovito. Ono izraža občutke duševne najvernejše, žalostne in vesele. Veliko je, kar spoznavamo po otipu, okusu, krasno in velikansko, kar nam razodeva vid. Toda sluh nas prestavlja v zelo nov svet, v raj glasov, harmonij in petja. Nobena umetnost ne sega tako globoko v človeško srce. Petje vzbuja in pretresa ljudi pa jih tudi kroti in miri. V Ptujih na velikem trgi stoji starodavni kamen „prangar.“ Na njem izsekan je slavni pesnik in pevec Orfej z liro v rokah, a okolo njega živali, ki so priletele poslušat ga. Kot umetnost je petje visoke vrednosti in je gojijo povsod, zlasti v sv. Cerkvi, kder služi najuzvišenejšemu namenu in zadobi nebeski blagoslov.

Vendar tudi v narodnem oziru je petje neizmerne važnosti. Natura brez pevcev je mrtva. Narod brez petja umira. Blizu do časov kralja Matjaža ne poznamo nobene slovenske pesni. Narod slovenski je umiral oropan zlate svobode. Od tiste dobe začel se je prebujati in s tem tudi petje slovensko. Novejši čas je ravno petje služilo narodnjakom kot pomoček, kot sredstvo, da narod vzdramijo, k narodnej zavednosti probudijo. Zlasti l. 1848 in 1849 in potem od leta 1860 naprej se je po Slovenskem veliko in navdušeno pelo, največ v čitalnicah. Tem in njihovim pevcem in pevkinjam gre velika hvala, da smo Slovence vsaj na kmetih k narodnej zavesti probudili. Toda sedaj so nastopili drugi časi in druge potrebe. Narodna borba pričela se je v trgih in prodira v mesta. In tukaj treba slovenskemu petju organizacije. Kajti tudi pesen je poklicana k sodelovanju. Njeni namen je tudi po trgih in mestih Slovence iz narodnega spanja probujati, za narodno reč unemati, iz tujih taborov pozivati, jih zbirati okolo narodnega prapora, narodnjake in narodnjakinje navduševati, prvo-

boritelje tolažiti, nasprotnike krotiti. In v to svrhu služi nam novo osnovano: Slovensko pevsko društvo v Ptujih. Ono je poklicano slovensko petje na Slovenskem urediti, organizirati. Sprožilo se je v Ljutomeru pri Miklošičevej svečanosti, osnovalo v Ptujih in v javnost stopilo v nedeljo 23. nov. t. l. v Mariboru, to pa s tolikim uspehom, da smo vsi ostrmeli.

Zanaprej bode društvo skušalo, kder le mogoče, osnovati pevskih zborov, s katerimi bode vzajemno gojilo narodno petje, sklicavalo občne zборе, sodelovalo pri narodnih svečanostih itd.

Pristopi lahko vsak pevec z letnino 1 fl., a tudi vsak narodnjak, ki ni pevec, s podporino 2 fl.

Dragi rojaki in čestite domorodkinje, pevci slovenski in pevkije, pristopite v obilnem številu temu društvu. Bode na veselje vam, na čast in ponos narodu slovenskemu. Ti pa mlado društvo, napreduj, budi in okolo sebe zbiraj podobno slavnemu Orfeju drage Slovence in milene Slovenkinje!

Desterniški.

Ljudske šole na Štajerskem.

Deželni odbor štajerski poroča o naših malih šolah. Povzamemo sledeče:

1. Koliko jih je in kakšne so? Ob konci avgusta 1883 bilo je na Štajerskem 761 javnih ljudskih šol, 20 ekspositor, 6 ekskurendo štacij, 42 privatnih in 7 fabrišnih šol. Od 761 javnih šol bilo je 420 večrazrednih, 341 enorazrednih, 29 fantovskih, 23 dekliških in 709 mešanih. Na 651 šolah poučevalo se je celi den, na 110 pa samo pol dneva. Po jeziku, v katerem se poučuje, bilo je 526 nemških, 160 slovenskih in 75 mešanih šol, kder se je torej poučevalo v obeh deželskih jezikih.

V šolskem letu 1882/3 so šolske občine pozidale 11 novih učilnic in 31 popravile in razširile. Deželski šolski svet tirja še novih

šolskih poslopij 70—90, največ na spodnjem Štajerskem.

2. Obiskovanje šol. V omenjenem leti bilo je 164.258 otrok v dobi ali starosti za šolo; 4552 so izbrisali kot nesposobnih za šolanje. Vpisali so torej 159.706 otrok; obiskavalo šolo pa je v resnici le 151.380, torej je brez šolskega pouka ostalo 8326, t. j. 5,3 % od vseh. Najbolje tožijo šolske gospodske o pomajkljivem obiskovanju šol v okrajih: Sevniskem, šoštanjskem, gornjegrajskem, vranskem, mahrenberškem, konjiškem, brežiškem in ptujskem pa tudi v okolici celjskeje. Pravijo, ka jih po 14—44 % izostane.

3. Učiteljstvo. Na javnih ljudskih šolah poučevalo je; zraven 3 ravnateljev 399 nadučiteljev, 546 učiteljev, 320 podučiteljev in 72 pomočnih učiteljev, dalje 5 nadučiteljic, 45 učiteljic, 242 podučiteljic in 18 pomočnih učiteljic, vkup 1650 oseb. Vse so postavno za poučevanje sposobljene razven 39.

Za poučevanje deklic v ročnih delih skrbelo se je na 414 šolah, za kar je bilo nastavljenih 285 učiteljic za ročna dela.

4. Stroški. Plača učiteljstvu zajema se iz deželnega šolskega zaklada ali „fonda“ v kateri dežela doplačuje $\frac{2}{3}$ vseh potroškov, okraji pa $\frac{1}{3}$. Iz tega zaklada izplačalo se je učiteljstvu l. 1882/3 redne plače: 946.740 fl. starostne priklade: 63.260 fl. podpore: 1080 fl. za učiteljske okrajne knjižnice: 630 fl. za učiteljske konference: 3230 fl. in raznih potroškov: 2660 fl. vkup 1.017.600 fl.

Da imajo vrhu tega šolske občine tudi več ali manje znatnih šolskih potroškov, to je itak znano, le svota vsa ni objavljena. Samo za stavljenje novih in razširjevanje starih šolskih poslopij so od l. 1870 zaprej štajerske občine, izvzemši okraj Mautern in Slov. Gradec, potrošile 2.720.000 fl. Svitli cesar so v teh letih v šolske svrhe v 51 okrajih podarili 29.000 fl.

Upokojeni učitelji dobivajo pokojnino iz učiteljskega pokojninskega fonda. Iz tega zaklada so dovolili mariborskemu učitelju gosp. Kranjcu popolno prejšnjo plačo kot pokojnino, vdovi učitelja g. Stuheca pri sv. Bolfanku v Ormožkem okraji 180 fl. letnine in njenej hčerki 90 fl. doneska k vzrejevanju, nadučitelju g. Udlnu v Jarenini pa prošnjo za celo pokojnino, odbili — brez pravega, nam znanega uzroka!

5. Kakšno korist ima narod od blizu 1½ milijona letnih stroškov za male šole? Odgovori na to vprašanje so iz ust raznih polit. strank različni. Slovenci pa moramo reči: kder poučujejo narodni, verni, v lepi zložnosti z narodno duhovščino delujoči učitelji, tam smemo zadovoljni biti, zlasti hvalevredno taki učitelji

pospešujejo sadjarstvo in sploh narodno gospodarstvo. Hvala in slava jim! Ali kder se šopirijo nemškutarski, nepravstveni, zlasti pa za Judeževimi groši nemškega šulvereina roke spenjajoči učitelji, tam je tako, da se more pristojno govoriti le v državnem zboru!

Straženski.

Gospodarske stvari.

Gnojišče in gleštanje z gnojem.

Prav primerno prirejajo gnojišče na severnej strani od hleva, da je bolje v senci. Dno ali tla morajo biti tako steptana in pripravljena, da ne prepuščajo vode ter da se vsaka kapljica gnojnice seedi v gnojnično jamo. Ta sodi najboljše in naravnost pod gnojni kup. Na ta način si prihranimo prostora in jama ne zamazne. Gnojnična jama bodi s cementom vodi nepristopna narejena in obokana. Mraz škoduje cementu.

Gnojišče samo bodi od treh stranij z zidom ograjeno ali saj s prstjo zaježeno, da zrak ne prepihava. Le na onej strani bodi odprto, kjer se gnoj navaža in odvaža.

Gnoja ne smemo predebelo nanositi, k večjemu 1—1¼ metra visoko. In tako visoka je slobodno tudi ograja zidana ali prstena. K zidu hleva ne kaže gnoj metati, ker sicer zid škodo trpi. Zidovje sploh bodi vselej suho.

Mimo gnojišča ne sme dežni jarek blizu izkopan biti tako, da bi gnojnico odplavljal. Prava gnojišče bi moralo imeti streho proti dežju in sicer tako visoko, da se lahko pod njo opravlja vsako delo pri gnoji. Na Bavarskem ob obrežjih reke Lech gleštajo gnoj prav izvrstno ter imajo gnojišče v prostoru, ki je z deskami trdno obit, da gnoju ne škoduje ne dež, ne solnce pa ne vetrovje.

Gnojnična jama mora biti se ve obokana ali sploh trdno pokrita s precej veliko pa dobro zadelano odprtino, skoz katero se človek, kedar treba, v jama spusti, da jo očisti in iztrebi. Skoz ovo odprtino vpostavi se tudi sesalka ali „pumpa“ v jama. Treba sesalko večkrat izveči in osnažiti.

Če je gnojišče precej na višini z gnojnično jama vred, kaže od jame cev napeljati na zdol, kder lahko gnojnico natočimo takoj v čeber in jo moremo dalje odpeljati. Tako si prihranimo vzdigovanje gnojnice s sesalko ali „pumpo“.

Gnojišče bodi bolj dolgo, kakor široko. Kako veliko bi naj bilo in kako prostorna gnojnična jama, to bodi primeno številu, plemenu in velikosti živinčet, množini stelje, potem kolikokrat se gnoj odvaža in koliko dni živino vpregamo ali na pašo gonimo, da ostaja zunaj hleva. Podrobno določiti mero gnojnični jami in gnojišču torej ni nmestno. Najbolj storimo,

če se ravna po navadah v vsakem kraju. Rajše naredimo oboje preveliko, kakor premalo. Pri jako velikem govedu zadostuje gnojnična jama $\frac{3}{4}$ kub. metra velika, če gnojnico večkrat odpeljamo. Tisoč kilo sena pa 300 kilo stelje daje blizu 3000 kilo frišnega gnoja.

Trojno škodo trpi kmetovalec, ako svoj gnoj slabo glešta.

Najprvje, ako gnoj močno prhni ali se smodi. Kajti veliko ogljika in ogljikove kisline izhlapi v zrak. Gnoj mora po malem prhneti v njivi pa ne na gnojišči. Na njivi pouzročuje takšno prhnenje več ali manje gorkote in vsakako mnogo ogljikove kisline, ki upliva razkrojljivo. Smodi se naj gnoj na njivi, kder zemlja rahlja, a ne na gnojišči, kder to zelo nič ne koristi, ampak gnoj le masten dela. V suho, peščenato zemljo sodi pa itak frišen gnoj, to je takšen, ki je malo sprhnet ali zasmojen. Kajti on ima v sebi mnogo ogljika ter pomnožuje prst na njivi in tiste snovi, ki vodo zadržujejo, kar je ob časi suše in sploh po leti jako važno.

Pravijo: s frišnim ali svežim gojem, to je takšnim, ki še ni začel trohneti ali smoditi se, pognojena njiva prenaša največ suše. Glavni uzrok temu so pomnožene tiste snovi, ki vodo zadržujejo. Nadalejšnji uzrok pa je hitra rast korenin spomladi, ko setev poganja. Korenine v tako pognojeni zemlji krepko rastejo in globoko prodirajo v zemljo, katero je sveži gnoj bil vzrahljal.

Dostaviti pa hočem, da izsušenje njiv zabranjuje prav zdatno, ako na njih površji večkrat kaj delamo, zlasti okopavamo, plevel ruvamo. Zgornja 2—3 centimetre debela plast se sicer kmalu osuši, kakor pepel, pa to nič ne dene. Kajti globljeje plasti so tako pokrite in vstop gorkoti in suši zabranjen. Skoz rahlo plast zemlje ne more vlažnost uhajati, ne prehajati na drugo plast iz globljine, ker ste predaleč narazen. Drugače pa je, če trda skorja odeva njivo. Tukaj se vsa zemlja globoko izsuši. —

Gori omenjena izguba ogljikovih snovij v gnoji pa ni vsakej njivi na škodo. Ta izguba za močno prstena zemljišča ni znatna. še menje za travnike. V dokaz nam tukaj služijo umetna gnojila, ki travnikom močno hasnijo pa vendar nimajo nič prstenin v sebi. Teh tudi ni treba, kedar na primer uže izgnanim setvam gnojimo. Več škodujejo njivam naslednje izgube pri gnoji.

Kedar leži gnoj v suhih kupih, tedaj se ugrije. To se vrši vsled razkrojitve ogljikovih snovij, katere se nahajajo v blatu in v nastelji. Ne samo voda, ampak tudi mnogo dušika uhaja iz gnoja kot ogljiko-kisli amonijak in žveplov amonij. Ta izguba je neznano škodljiva. Kajti rastlinam je treba veliko dušika, ako hočemo, da nam veselo rastejo. Pomanj-

kuje njivi dušika, bodi drugih hranilnih snovij nakupičenih kolikorkoli, ne raste vendar nič. (Konec prih.)

Vrednost raznih kuril.

Ako se kurivna moč gabrovine ali gabrovega lesa za jednoto za primerjanje z 1000 zaznamuje, tako imajo razne lesovine sledečo kurivno moč: Javor 1011, bukva 966, hrast 960, jesen 886, breza 855, bor 697, jela 690, olša 600, trepetlike 570, vrbe 508. 3.25 kubičnih metrov gabrovine ima isto kurivno moč, kakor 1040 kilogramov premoga. Nasproti angleškemu premogu ima česki za 16 procentov manj kurivne moči. Kurivna moč šote je zelo odvisna od njene kokovosti. 3 $\frac{1}{3}$ kubičnih metrov bukovega lesa ali 1 $\frac{1}{2}$ kubičnega metra dobrega premoga ima toliko kurivne moči kolikor 17.6 kubičnih metrov slabega, 8.35 kubičnih metrov srednje in 4.6 kubičnih metrov najboljše šote.

Kako črve od povejenega mesa odvracati. Povojeno meso, katero se je poprej vse plesnobe osnažilo, ako se je taka na mesu naredila, se dobro očeta in potem v presejani, lesni pepel najbolje leskov pepel položi. Meso se more poprej tudi v papir zaviti, da pepel ne pride v neposredno dotiko z mesom.

Sejmi. 30. nov. Svičina, 1. dec. sv. Anraž v Slov. goricah. Celje, Maribor, Rogatec, Strass, Veržej, Bizelsko, 2. dec. Konjice, 3. dec. Planina, sv. Tomaž nad Veliko nedeljo, 4. dec. sv. Barbara v Halozah. Na polji, Radgona, Zeleni travnik, 6. dec. Dobrna, Lučane, Cmerrek, sv. Miklauž v Susilah, Vozenica.

Dopisi.

Iz Maribora. (Slov. pevsko društvo) je v nedeljo 23. t. m. popoldne zborovalo v tukajšnji čitalnici. Predsednik čitalničnin, g. dr. Orozel pozdravi številno navzoče društvenike in podpornike v imenu čitalnice in mariborskih Slovencev prav pristrčno, povdarja njegovo važnost in visoki pomen ter mu želi zmagovito: Naprej! Zatem govori predsednik osnovalnega odbora, g. Romih, obširneje o pomenu potrebi in koristi novega društva: pred vsem bode skušalo narod buditi, narodnjake k mejsobnemu spoznavanju zbirati, zlasti pa nježni spol zanimati za narodno reč, sploh narodno slovensko petje gojiti in med narodom pospeševati. V to svrhu se mora deželna prepredi z mrežo pevskih zborov. Iz sedeža društvenega se vsakemu določijo sekirice izbranim pesmam, kapelnik obišče 14 dni pred glavno sejo vsak odbor, da mu uredi pevske vaje — in sedaj je uže umogočeno, da se bode petje slišalo,

kakoršnega še na slovenski zemlji ni bilo. [Živijo, dobro]. — Za njim je povedal tajnik g. Urbanec, kako so novo društvo sprožili na Miklošičevej svečanosti 2 sept. 1883. Preden so bila pravila sestavljena, potrjena, preteklo je precej časa. Sedaj šteje društvo 2 ustanovnika, namreč č. g. Raiča in g. Mih. Vošnjaka (ustanovnika 25 fl.), 68 izvrševalnih in 33 podpor- nih, vkup 109 udov. Ker se uže sovražniki (Neue freie Presse) nasajajo na novo društvo, kaže to najboljše na njegovo važnost, naj toraj živi, raste, cveti. [Živijo]. — Naposled izpove denarničar g. Krajnc, da se je vplačalo 126 fl. izdalo 52 fl. Zatem je bila volitev novega od- bora. Izvoljeni so bili gospodje: J. Pirnat, notarijatski kandidat v Ptuj; (vsprejemši iz- volitev izreče, ka hoče po pravilih društvenih skrbeti, da bodo Slovenci s petjem kazali, kako navdušeno ljubijo svoj dom in svoj rod;) v od- bornike: dr. Gross, Stergar, Romih in Porekar v Ptuj, Majcen v Mariboru, dr. Žižek v Or- moži, Škoflek v Savinjski dolini, Valenta v Ljubljani, namestnike: Lečnik in č. g. Čiček v Ptuj, Freuensfeld v Ljutomeru in Marin v Brežicah, v revizorje: F. Ploj in Suher v Ptuj. Zvečer je bila veselica v dvorani gostilne „Zur Stadt Wien“. Prostorna dvorana napolnila se je do 9. ure in potem je pričelo petje sloven- sko z godbo, kakoršnega še v Mariboru nismo čuli. Pevci so zapeli: Pozdrav (Nedved), Slo- venska deklica (Leban), Pri oknu sva molče sedela (Hajdrih), Na moru (Jenko), Pod oknom (Wilhar), Savska (Ipavic). Zmes je izvrstna godba 47. pešpolka svirala primernih komadov. Naposled nam zapojejo Foersterjev: „Venec Vodnikovih in na njega zloženih pesnij“ med spremljevanjem orchestra, mešan zbor s solo, tenor in baritanom, tako izborno, završeno, nav- dušeno, da je občinstvo bilo kar zamakneno v divne harmonije glasov. Burno živjajo zadoni po dvorani; vse čestita pevskeemu društvu, oso- bito predsedniku, gospej Kranjčevej, gospodič- nam dr. Plojevim, dr. Čučekovim itd. Nepozabljiv nam ostane ta večer. Prvi nastop slovenskega pevskega društva bil je dovršen, zmagovit. Slava mu! Da se zopet vidimo! Po končanem koncertu sledilo je živahno plesanje. Z vla- kom ob 3. uri so nas zapustili preljubi gostje Ptujski. Živel! Dal Bog, da jim mariborski Slovenci obiskovanje vrnemo!

Iz Celja. Od spomladi leta 1879 obstoji tukaj „katoliško podporno društvo“, ktero skrbi za obstanek trirazredne dekliške šole v celj- ski okolici in pa za to, da se vbožnim učen- cem in učenkam iz celjske okolice daje pod- pora, namreč obleka, obutev, hrana in pa pod- učni pripomočki. Poglavitni podpornik tega dobrodelnega društva so premilostljivi gospod knezoškof lavantinski; svoje ude pa šteje po vseh krogih in stanovih, med krščanskimi Slo-

venci in poštenimi Nemci. Človek bi mislil, da z delovanjem tega društva bodo vendar za- dovoljni tudi tisti Nemci, ki se liberalci ime- nujejo in ki imajo na svojih jezikih zmirom le blagor ljudstva; ki vedno tarnajo, kako veliko mora trpeti vbogo naše ljudstvo. Toda, ti se motiš, če od celjskih nemških liberalcev prič- kuješ kakšne trezne sodbe. Neprenehoma psu- jejo v svojih lističih ljudomilo katoliško pod- porno društvo ter z blatom ometavajo može, ki iz nesebične ljubezni do naše mladine dosti truda prestanejo. Celjska vahterca je začela včeraj grditi tudi one blage celjske gospe, ktere podpirajo domače sramežljive reveže. Celjski prijatelji freimaurerjev bi namreč radi povsodi le sami besedo imeli, povsodi le sami vladali. Če njim toraj na prste pogleda in njihove na- mene razkrije mož ali gospa, ki je ob enem ud katoliškega društva: potem gorje njima! Nihče bi naj ne imel pri občinskih zadevah kaj go- voriti, kakor le Besozzi, Rakusch, Glantschnigg itd.; drugi morajo plesati, kakor bojo ti možje žvižgali. Toda vahterca se silno moti, če meni, da bo s svojim nespametnim hujskanjem po- končala katoliška društva, ali pa odvrnila njim ude! — Toda dosti o tem. Včeraj, v nedeljo 23. novembra je zborovalo celjsko „katol. podp. društvo“ pri „belem volu“. Iz letnega poro- čila smo zvedeli, da je društveni stan jako po- voljen, da društvu vkljub vsemu hujskanju pri- stopajo vedno novi udje; nadalje, da društvo zraven tega, da mora veliko stotin plačevati za obstanek dekliške šole, ktero vodijo čč. šol- ske sestre, podpira vbožno šolsko deco, kteri se pripravlja za božič zopet letos obutev in obleka. V novi odbor so se za prihodnja tri leta izvolili zopet vsi prejšnji gospodje odbor- niki. — Pri tomboli, ki se je igrala za obnim zborom, se je nabralo 30 fl., ki se obrnjo za nakup obleke in obutvi vbojim otrokom.

Iz Murskega polja. (Blagoslovljenje nove kapele.) Ljubi moj čitatelj, ozri se z menoj po krasnem Murskem polji in pogledaj v duhu lepe vesi z belimi hišami, v katerih bi- vajo iskreni, neomahljivi kristijani in hrabri Slovenci, istiniti Avstrijani. „Nobena sila njih ne bo lomila“. Tako njim je peval pesnik in tudi ne bo. Ker pa prebivajo tukaj bogoljubni kristijani, kteri se ne bojijo nobene žrtve, ako treba za čast božjo, toraj ima vsaka ves zra- ven lične župnijske (farne) cerkve še lepo ka- pelico, ktere pričajo potniku, da res prebivajo v vesi pošteni sosedi. V omenjenih kapelah se veččani zbirajo ob nedeljah popoldne, da oprav- ljajo molitve in tudi skozi mesec maj majni- kovo pobožnost, tu in tam. Ker pa je ves zgor- nje Krapje (poldrugo uro hoda proti severni strani od Ljutomera) imela svojo malo in staro kapelico slabo, ktero so pozidali naši preddedi leta 1794 tedaj je se sprožila dobra misel, da

se naj na tistem mestu pozida nóva pa lepa kapela in res pret. leta 12. maja je se že tako dodelala, da se je pokrila in pleharsko delo dodelalo. Ker pa dolgo časa se ni moglo do umetnega slikarja priti, je delo ostalo na letošnje leto in se zdaj dodelalo dneva 5. listopada od gosp. Franca Barazzuti iz Gradca in pomagača M. Kovača iz Konjic. Že v soboto 8. t. m. je se kinčalo okoli kapele na večer pa je gromenje možnarov naznanjalo veselje krapjenskim sosedom in tako tudi v nedeljo zaran t. j. 9. listopada popoldne so pa župnik ljutomerski č. g. Franc Šrol, blagoslovili kapelo. se ve da je mnogo ljudstva prišlo. Veržejski župnik č. g. Janžekovič so šli od kapele s procesjo in 22 belooblečenih deklic nasproti ljutomerskim gg. duhovnikom do Babinskega križa v sredi polja stoječega; od tam je se pa procesja pomikala nazaj proti kapeli med moljenjem sv. rožnega venca, petjem, zvonjenjem in gromenjem možnarov, potem so g. župnik blagoslovili kapelo in imeli genljiv govor iz za to pripravljene lece. Neutrudljivi naš pesnik in pevec Gabrijel Postružnik je pa nalašč za to slovesnost zložil pesem in njo takrat z svojo pevkinjo zapel. Po dokončanih opravilih je se pa vršila skupna večerja ali boljše rečeno veselica, katero so priskrbeli kmetje. Kapela je pa ostala veččanom v blag spomin, katero kinča 12 nastenskih podob in 4 rezane in sicer v altarju razpelo, Marija, Johanez in Magdalena. Naj bode mili Bog za trud plačnik. J. K.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesarjeva rodbina ostane do 17. decembra v Budimpešti. — Vojni minister grof Bylandt-Reidt obhajal je 50letnico svoje vojaške službe. Močno hvalijo njegovo delovanje za zboljšanje našega vojaštva. — Državni zbor prične 4. decembra zborovati. Pravijo, da bode uravnaval plačo duhovniško; meseca marcija razpuščen in potem dobimo zopet volilno borbo. Hammer-Amboss se uže pripravlja na njo in njegovi paše upajo Slovincem enega poslanca spodrinoti, no barona Goedelna uže ne, še menje Raiča ali Vošnjaka. — Posilinemci v Podčetrtku so se osmešili doposlavlši poslancu g. Jermanu nezaupnico; ljubi Bog, zelo so pozabili, da ga oni niso volili. — Naučni minister da izdelati nov poučni črtež za ljudske šole in bode prepovedano žaliti verski čut in ljubezen do domovine. Da je to potrebno posebič ukazovati, to kaže na nedostojnosti. Želeti je, da bi se podobno tudi vseučiliščnikom priskrbelo. — Dvoboj postava prepoveduje, a vendar oficirji vsakega odpravijo, ki bi se branil na dvoboj iti. Pravijo, da se nekaj zoper ta srednjeveški predsodek uže

ukrene. — Čehi in Madjari segajo si prijateljsko v roke, kar posebno nemške liberalce jezi. — Na Dunaji sta dva judovska lista prav nesramno napala znanega Schönererja. Toda drzni Judi so se zastonj zanašali na porotnike, bili so obsojeni in sedaj vsi nemško liberalni listi solze točijo ali same žalosti molčijo. — Postojna na Kranjskem bila je dolgo nemškutarska trdnjava; sedaj je propala, pri volitvah v občinski zastop zmagali so Slovenci. — V Hercegovini so tolovaji pri Popašici napali pošto, zaklali vozača in voz oropali.

Vnanje države. Nemčija hoče neki ob izhodnej Afriki državo Zanzibar pridobiti, potem obrežje velike srednje-afriške reke Kongo, da se tje Nemci selijo, kojih je doma preveč. V to svrho je Bismark sklical zastopnike vlesil v Berlin; Angleže in Portugize to v oči bode. Potniki pravijo, da je na sredi Afrike tako zdravo, kakor v južnej Francozki. Vročina ni tako neznosna, kakor se navadno misli. Na ruskej meji hoče Bismark več trdnjav pozidati. — Rusi dobivajo zmiraj več haska od kitajske trgovine, odkar se Kitajci in Francozi tepejo. V Drpati so dosedanjo nemško vseučilišče porusili. — Na Turškem v Albaniji so se Arbanasi vprli zoper turške oblastnike v Prizrenu, paša iz Prištine je hotel z 2 bataljonoma nemirneže ukrotiti, pa se je moral umakniti nazaj; južni del Albanije bi radi sultanu vzeli Grki, zapadni del pa Italijani. — Črnogorcem je slavni učenjak Bogošič uredil zakonik. — Italijanski ministri so toliko davkov naložili ljudstvu, da bo sedaj ves državni potrošek pokrit, ter ne bo treba dolgov delati. — Papežev kancelar kardinal Jakobini je ruskej vladi pojasnila poslal, iz katerega je razvidno, da se papež v svetne reči ruskega carstva ne umešava pač pa tamošnjim katolicanom v verskem oziru pomagati streže. — Mej Kitajci in Francozi so zaporedom krvave bitke, pa brez odločilnega uspeha. Iz Algijera se pelja 4000 francoskih vojakov na bojišče.

Za poduk in kratek čas.

Delovanje deželnega odbora l. 1883.

III. Nemcem v Gradci plačujemo „teater“. Lani je trebalo 12.603 fl. 2 $\frac{1}{2}$ kr. letos je šlo 7858 fl. in drugo leto zahtevajo 6668 fl. Da tukaj poslanci nikoli nič ne črhnejo, to je res čudno.

O ljudskih šolah poročamo v posebnem članku. Prestopimo torej k stroškom, ki nam nalagajo tirjatva deželne kulture. Najprvlje so tukaj železnice. Teh želijo sedanji čas povsod; zlasti začeli so postranskih ali lokalnih železnic staviti tako, da dežela podjetnike pod-

pira. In res tudi dežela štajerska podpira stavljenje železnice od Fürstenfelda v Fehring in od Spielfelda do Radgone. Želijo pa na podobni način dobiti še železnico od Gradca v Hartberg, od južne železnice nad Slatino v Rogatec in od Celja v Šoštanj. Slov. Gradec in Spod. Drauburg. Cestam I. reda smo za vzdrževanje plačali 69.796 fl. za one II. reda 27.696 fl. To so redni potroški pa izrednih je tudi okolo 20.000 fl. bilo. Od teh je šlo za novo stezo po Lozničkem dolu od južne železnice pri Slov. Bistrici v Pečke lani 5282 fl., letos 3200 in drugo leto bo treba 6400 fl. Deželni odbor je nadelovanje tote steze izročil inženirju B. Scheibelnu ter mu naročil v 7 mesecih vse opraviti. Toda Scheibel ni mogel v tem času ceste narediti ter je naposled vse pustil. Zato je okrajni zastop slov. bistriški še celih 9 tednov za njim stezo nadelaval in meseca dec. 1883 prvi kos dokončal. Vse delo je stalo 32.858 fl. 5 kr., torej 7184 fl. 54 kr. več, kakor je proračunjeno bilo. Inženir Scheibel je zaslužil 18.080 fl. 19 kr. Vrh tega je dobil nekov Izidor Tolazzi, 176 metrov za nadelovanje in ostali kos izmerjene ceste v Pečke še ni dodelan.

Po svojih inženirjih je deželni odbor dal črtežev izdelati za podaljšanje sv. Jakobske okrajne ceste do Mure in dalje v Lichendorf ali Weitersfeld, potem od Cmereka nad Velko in od Zamarkove skoz Partinje. O teh črtežih bilo je posvetovanje načelnikov okrajnim zastopom. Sošli so se letos sredi volitev pri sv. Jakobu in Slov. goricah. Ali tedajšnja gorečnost liberalnih gospodov je znatno se razhladila. —

Letos je deželni odbor okrajem za vzdrževanje okrajnih cest I. reda izplačal 85.892 fl. 78 kr., za popravljanje okrajnih cest II. reda pa 16.655 fl. 54 kr. torej vkup več, kakor 100.000 fl. Od te ogromne svote prejel je okr. celjski 2136 fl. kozjanski 1370 fl., ormoški 910 fl. konjiški 686 fl., ljutomerski 1646 fl. sv. lenartski 1883 fl., mahrenberški 308 fl., mariborski 3712 fl., gornje-radgonski 1058 fl., ptujski 1604 fl. brežiški 2665 fl., rogački 1885 fl., šoštanjski 1135 fl., slov. bistriški 703 fl., slov. graški 5062 fl. Tote denarje so okraji dobili za ceste I. reda, za ceste II. reda so prejeli okraji: ormoški 1350 fl., konjiški 300 fl., sv. lenartski 280 fl. ptujski 2425 fl., šoštanjski 443 in laški 1328 fl. Torej prišlo je na spodnji Štajer 32.000 fl.

(Dalje prihodnjic.)

Smešnica 48. Nekdo je bil obsojen, da mora preklicati, kar je tožniku razžaljivega rekel. To je storil tako: „svojemu nasprotniku rekel sem, da je goljuf, to je res, a jaz morem reči, da je pošten človek, a to sem se zlegal. Novi Brencelj.

Razne stvari.

(Najiskrenejšo zahvalo) izrekajo p. n. gospam, gospodičnam in gospodom Slovenskega pevskega društva za izborno krasno nepozabljivo veselico dne 23. t. m. pa tudi godbi slavnega pešpolka šte. 47. za njeno izvrstno sviranje, v imenu mariborskih Slovencev.

Čitalničarji.

(Tri sto let) je letos, kar je Jurij Dalmatin celo sv. pismo na slovenski jezik preložil in tiskati dal; namreč v Wittenbergu leta 1584. —

(Slov. učiteljsko društvo) bi najčasoma na se potegnilo vse slovenske učitelje in pustili ti nemška društva Nemeem.

(Ptujška čitalnica) nima krčme, ker jej nje ne privoli ministerstvo pa ne mesto in naposled tudi glavarstvo ne, a vendar čitalničarji tam bolje pijejo, jedó in igrajo, kakor je isto drugod mogoče; nekateri krčmarji se uže jezijo, da vsak Slovenec v „Narodni dom“ zahaja.

(Okrajni zastop ptujski) je v oblasti posilinemcev, ki so Kaiserfeldu zahvalnico poslali, a slovenskega okrajnega pisarja takoj iz službe vrgli. Zakaj? Ej no, ker imajo večino. —

(Prestavljeni) so sodnijski adjunkti dr. Nemanič v Celje, Gostiša v Maribor.

(Učenec služi za učitelja) v Tinjah na Koroškem, nadučitelj Moser je namreč trd nemec, otroci trdi Slovenci; torej služi na povelje neke oblasti nek učence za tolmača. Kdor še sedaj ne veruje, da Slovenci zatirujemo nemce, temu ni pomagati.

(Nemški šulverein) je nemških bukvic kupil šolam v Studencih, Oswaldu, Sevnici in snuje šolo nemčevalnico na Bregu zunaj Ptuja.

(Č. o. trapisti) nameravajo selo starega „Zajeklostra“ od kneza Windischgrätza kupiti in se tam naseliti s 27 osebami.

(Nesreče.) V Brašlovcah je pod voz prišel Lovro Dolar, da je moral umreti, v Trobovljah sta v premogovih jamah delavca Jak. Dragar in Jožef Jezenšek hudo ranjena.

(Častno občanstvo.) Janez Aleksander Simonič, kaplan pri sv. Jurji na Štavnici je od občine Mihalovec radi mnogih zaslug za Svetinsko cerkev, ktera v občini Mihalovec stoji, v seji 26. oktobra 1884 za častnega občana imenovan.

(Živinski sejem) pri sv. Tomaži nad Veliko nedeljo bo 3. decembra. t. j. na god sv. Franciška Ksaverijana.

(Celjskeje čitalnici) izbran v načelnika je g. dr. Serbec, namestnika gosp. Miha Vošnjak, denarničarja g. M. Žolgar in v tajnika g. dr. Vrečko.

(Mariborska čitalnica) ima v nedeljo zvečer ob 1/8 uri veselico s petjem in predavanjem o Juriji Dalmatinu.

(Zapeljani pohorci), ki so ob času volitev od slov. bistriških hujskačev se dali pri sv. Martinu na Pohorji zoper slovenske kandidate naščuvati in so potem se grdo med seboj topli, žandarje napadali in zoper te pri gosposki legali, so bili obsojeni: župan Štefan Vrečko na 1 leto, Janez Vrečko na 8 mesecev, Anton Vrečko na 6 mesecev, Martin Brentuša na 3 mesece, Seb. Zorko na 10 tednov, Jurij Zorko na 2 meseca, Janez Hochler na 3 mesece, Anton Koren na 3 mesece, Jakob Potočnik na 3 mesece in Matija Babič na 2 meseca.

(Srčna zahvala) izreka se gospodarjem posestnikom slavnih župnij: sv. Marija v puščavi in sv. Lovrenca za žagani les, kojega so 15 vozov blagodušno darovali za popravljanje novomalane frančiškanske, romarske cerkve in samostana pri sv. Trojici v Slovenskih goricah. Trojedini Bog jim vrni.

O. Eustahij Puntner, redov. predstojnik in župnik.

(Hmielj) prodavajo v Žavci po 55—65 fl. Okolo 800 centov so ga uže prodali.

(Spremembe v Lav. škofiji.) Knezoškofovski duhovni svetovalci so imenovani č. gospodje: Stagoj, Erjavce in Švinger, č. gosp. J. Kralj je dobil župnijo Device Marije v puščavi.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali č. gg.: Osterc 11 gld., Majcen Ferd. 11 gld., Kocuvan 13 gld. (ustn. dopl.), Šibal 2 gold., Mikuž Valentin, Flek, Šlander, Hudovernik po 1 gold.

(Č. g. Andrej Einspieler) v Celovci je na očeh zbolel, in se moral podati v bolnišnico. Vesela novica pa nam poroča, da se je operacija srečno završila. Čestitamo iz srea! Bog daj slavnemu starosti slovenskih prvoboriteljev še dolgo gledati krepko napredovanje Slovencev!

Loterijne številke:

V Trstu 22. novembra 1884: 53, 72, 79, 58, 1
V Linci " " 10, 76, 51, 3, 52
Prihoduje srečkanje: 6. decembra 1884.

Podučiteljska služba

na četirirazrednici pri sv. Urbanu pri Ptuji, IV. plačilne vrste, je izpraznena.

Prosilci nemškega in slovenskega poučevanja zmožni, naj svoje prošnje do 1. januarja 1885 pri krajnem šolskem svetu vložijo.

Okrajni šolski svet v Ptuji

dne 21. novembra 1884.

Predsednik:

Premerslein.

Poslano

gospodu Jožefu Lah-u, posestniku in trgovcu v Slov. Gradci.

Na Vaše poslano v št. 47 „Slov. Gospodarja“ odgovarjam Vam sledeče:

Prvič: Jaz o Vas nisem ničesar govoril; vsled tega odpade odgovor točke druge in tretje.

Če imate kaj proti meni, naznanite mi v osobnem pismu, na katero sem Vam vedno pripravljen odgovarjati, ne pa v javnih glasilih, kajti zadnje je predrago.

V Cirkovcah, dne 25. novembra 1884.

Martin Medved,
posestnik in župan.

V najem išče se kramarija ali kréma blizu kake farne cerkve ali na dobrem mestu v kakem večjem kraju. Ponudbe se sprejmejo pod adresno „R. 14“ poste restante St. Georgen a. d. Südbahn. 2-2

Služba organista in mežnarja

pri sv. Martinu na Hajdinji bode z novim letom izpraznjena. Prosilci naj se oglasio pri cerkvenem predstojništvu. 2-3

Služba organista

pri sv. Stefanu pod Žusenom se z novim letom 1885 odda. Prosilci naj se osebno oglasio pri podpisanem predstojništvu.

Farno predstojništvo pri sv. Stefanu
dne 29. oktobra 1884.

3-3

Ferne, župnik.

Najnovejši
HITRI RAČUNAR
v katerem se
iznesek vsakoršne kupčije
vže izračunjeno najde, se dobiva v
J. Leon-ovi tiskarni
v Mariboru
šolska ulica 2.

Službo si išče oženjen hlapec, 32 let star, pri vsakem delu dobro rabljiv, zanesljiv, izkušen, za vse pa pošten, da se vsakdo sme zanesti, kakor sam na se; nekaj let že sem tudi bil na večjih kmetijah kot oskrbnik ali „majer“. Sedaj oskrbnik na „Schneeweiss-u“ pri Apačah.

Blaž Črepinko
v Ptuiju.

3-3

V zalogi
Janeza Leona v Mariboru

je ravnokar izišel

Južnoštajerski koledar

za na steno

v nemški in slovenski izdaji

za l. 1885

zapopadajoč zraven popolnega koledara vse mrakove solnca in meseca, kmetovske pregovore o vremenu in letini, vse letne in živinske sejme, dozdevno vreme, državne prepovedane čase, lestvice za pristojbine kolkov ali štempeljnov itd.

Praktično urejeni koledar ima to prednost, da je natisnen na velikej četverki in ga je možno povsod na steno obesiti.

Velja samo 25 kr.

Prodajalcem se dovoti primeren nadavek.

Dacerska služba

v Gornjemgradu,

se razpiše z letno plačo 300 fl., več se izve pri dotičnem odboru.

Zahteva se od prosilca zanesljivost in popolnoma zmožnost slovenskega jezika v govoru in pisavi.

Prošnje se vpošljejo podpisanemu skrajno do 30. novembra t. l.

Gornjigrad, dne 11. novembra 1884.

3-3

Prvosednik:

Janez Hren.

FRANC SWATY,

Ukoristitev vinskih ostankov, fabrika žganic, likere, Franz-žganice in kognaka

v Mariboru.

Fabrika: v Schmidererjevej ulici št. 3 in 4.

Zaloga: v Koroškej ulici šte. 20.

priporoča svojo izvrstno žganico iz muškato-vega tropinovea

s poročtvom za pravo, vleženo blago.

Posojilnica v Celji

daje na znanje, da se od zdaj uraduje vsaki

torek in petek

predpoldnem od $\frac{1}{2}9$ do $\frac{1}{2}12$ ure

in sicer se v

torek sprejemajo in izplačujejo **hranilne vloge** in **posojila,**

petek se pa sprejemajo samo obresti od posojil in pa prošnje za posojila.

Uradnica:

Glavni trg (Hauptplatz) hiš. šte. 105.

Opazka: Hranilne vloge se obrestujejo s 5%, to je 5 gld. od 100 gld. na leto in se sprejemajo od vsakega, ali je udruštva ali pa ne.

1-3